

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจุดประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือ ผลิตบัณฑิตเพื่อออกไปปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ในระดับผู้ชำนาญหรือหัวหน้างาน แต่โดยเหตุที่รัฐไม่สามารถรับภาระจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ทั้งหมด จึงได้มอบหมายให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาค้ำย การส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ อาจารย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ การสอนที่มีคุณภาพประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ประการหนึ่งคือการใช้สื่อการสอน เพราะสื่อการสอนเป็นสิ่งที่ใช้ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน จะเป็นแนวทางให้มหาวิทยาลัยเอกชนสามารถจัดบริการด้านสื่อการสอนได้เหมาะสมกับการเรียนการสอนในสาขาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการผลิตบัณฑิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนในสาขาวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ และสาขามนุษยศาสตร์ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

การดำเนินการวิจัย

ก. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งทำการสอนอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2530 และภาคต้น ปีการศึกษา 2531 รวม 5 แห่ง จำนวน 525 คน จากจำนวนประชากร 1,111 คน โดยแบ่งอาจารย์ออกเป็น 3 สาขา คือวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์โดยถือตามคณะวิชาที่สังกัด แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรการคำนวณของ

หาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ 124 คน สาขาสังคมศาสตร์ 254 คน และสาขามนุษยศาสตร์ 147 คน

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านสื่อการสอน ใช้คำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของสื่อการสอน เหตุผลในการใช้และไม่ใช้สื่อการสอน ความคิดเห็นและการปฏิบัติในการเลือกสื่อการสอน การเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ การปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอน และการวางแผนการสอน ความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ กับลักษณะการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่สอนและการใช้สื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ในการสอน

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการสื่อการสอน ใช้คำถามแบบให้จัดอันดับ โดยศึกษาถึงความต้องการบริการในด้านการผลิตสื่อการสอน การจัดเตรียมสื่อการสอน และการใช้สื่อการสอน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านสื่อการสอนเพิ่มเติมตามต้องการ

ค. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 525 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 249 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 47.43 ของที่ส่งไปทั้งหมด และเมื่อตรวจสอบแล้วเป็นแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัยได้ 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 44.57 ของที่ส่งไปทั้งหมด

ง. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) คำนวณหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว หาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอน หาค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการสื่อการสอน ใช้วิธีการจัดอันดับจากค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก

ตอนที่ 4 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปรวบรวมประเด็นความคิดเห็น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามคืออาจารย์ 3 สาขา คือ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท ประสบการณ์ในการสอนอยู่ในช่วง 0-5 ปี รองลงมาคือ 6-10 ปี ส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 6-10 ชั่วโมง รองลงมาคือ 11-15 ชั่วโมง และในด้านความรู้ด้านสื่อการสอนส่วนใหญ่อาจารย์ได้รับความรู้จากการสังเกตการใช้สื่อการสอนของผู้อื่น รองลงมาคือจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านสื่อการสอน

2.1 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับประโยชน์ของสื่อการสอน โดยภาพรวมอาจารย์ทุกสาขาเห็นว่าสื่อการสอนมีประโยชน์มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า อาจารย์ทุกสาขามีความเห็นว่าสื่อการสอนมีประโยชน์มากถึง 9 ข้อ จาก 10 ข้อ และเห็นว่ามีความประโยชน์ในระดับปานกลาง เพียงข้อเดียวคือในด้านที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีความเห็นทั้ง โดยภาพรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับเหตุผลที่ใช้สื่อการสอน เหตุผลใหญ่คือคิดว่าจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือเห็นว่าบทเรียนนั้นจำเป็นและเหมาะสมที่จะใช้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีเหตุผลที่ใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญใน 4 ประเด็นคือ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทเรียนนั้นจำเป็นและเหมาะสมที่จะใช้ ผู้บังคับบัญชาแนะนำให้ใช้ และเพื่อนอาจารย์แนะนำให้ใช้

2.3 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่ใช้สื่อการสอนพบว่า เมื่อพิจารณาทุกสาขา สาเหตุใหญ่คือเห็นว่าเนื้อหาวิชาที่สอนไม่จำเป็นต้องใช้ รองลงมาคือห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า สาเหตุใหญ่ที่อาจารย์ทั้งสามสาขาไม่ใช้สื่อการสอนคือสาเหตุเดียวกับเมื่อพิจารณารวมทุกสาขา อันดับรองลงมาของสาขาวิทยาศาสตร์และ

มนุษยศาสตร์ คือ ไม่มีเวลาพอที่จะจัดหาและ เตรียมสื่อการสอน แต่ของสาขาสังคมศาสตร์คือสื่อการสอนแม้ไม่เพียงพอให้ยืมใช้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญใน 4 ประเด็นคือ ไม่เห็นว่าสื่อการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น เกรงว่าสื่อการสอนที่ใช้จะชารุดเสียหาย ยุ่งยากในการขอยืมและส่งคืนสื่อการสอน และ ไม่แน่ใจในคุณภาพของสื่อการสอนที่มี

2.4 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความจำเป็นของหลักเกณฑ์การ เลือกสื่อการสอน พบว่า อาจารย์ทุกสาขาเห็นว่าในการเลือกสื่อการสอนนั้น หลักเกณฑ์การเลือกสื่อการสอนส่วนใหญ่ มีความจำเป็นมาก ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีความเห็น โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และในรายช้อย่อย 7 ข้อ คือ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ เรื่องที่จะสอน เหมาะสมกับลักษณะของ เนื้อหาวิชา มีการจัดรูปแบบและ เสนอข้อมูลเป็นลำดับ มีความถูกต้องแน่นอนในด้านเนื้อหา ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ และ มีความปลอดภัยในการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ในด้านการใช้หลักเกณฑ์การเลือกสื่อการสอนนั้น เมื่อพิจารณารวมทุกสาขา อาจารย์ใช้หลักเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ใช้หลักเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์สาขามนุษยศาสตร์ใช้หลักเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันใช้หลักเกณฑ์การเลือกสื่อการสอนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในรายช้อย่อย 7 ข้อคือ ผู้เรียนสามารถเห็นและ ได้ยินชัดเจน เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ เรื่องที่จะสอน เหมาะสมกับลักษณะของ เนื้อหาวิชา มีความถูกต้องแน่นอนในด้านเนื้อหา เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ และมีความปลอดภัยในการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.5 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความจำเป็นของการเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอนพบว่า เมื่อพิจารณารวมทุกสาขา อาจารย์เห็นว่า การเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอนมีความจำเป็นในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณาแยกแต่ละสาขาจะพบว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์เห็นว่ามี ความจำเป็นมาก ส่วนอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์เห็นว่ามี ความจำเป็นในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่าอาจารย์ต่างสาขากันมีความคิดเห็นทั้ง โดยภาพรวมและรายช้อย่อยทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ในด้านการเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอน อาจารย์ทั้งสามสาขามีการเตรียมการในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีการเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอนทั้ง โดยภาพรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความจำเป็นของการใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ พบว่า อาจารย์ทุกสาขามีความเห็นว่าการใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ มีความจำเป็นในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีความเห็นทั้ง โดยภาพรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ในด้านการปฏิบัติ อาจารย์ทุกสาขาใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ ในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในรายข้อย่อย 1 ข้อคือ ให้ความสนใจต่อผู้เรียนขณะใช้ด้วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.7 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความจำเป็นของการปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอนพบว่า เมื่อพิจารณาทุกสาขา อาจารย์มีความเห็นว่าการปฏิบัติต่าง ๆ หลังจากใช้สื่อการสอนมีความจำเป็นมาก เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์เห็นว่ามีค่าจำเป็นมาก แต่อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์เห็นว่ามีค่าจำเป็นในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีความเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และในรายข้อย่อย 3 ข้อคือ ใช้คำถามสั้น ๆ เพื่อวัดความเข้าใจ อธิบายเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญ และช่วยผู้เรียนสรุปบทเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ในด้านการปฏิบัติ อาจารย์ทุกสาขามีการปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอนในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีการปฏิบัติโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในรายข้อย่อย 2 ข้อคือ ใช้คำถามสั้น ๆ เพื่อวัดความเข้าใจ และช่วยผู้เรียนสรุปบทเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.8 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความจำเป็นของการวางแผนการสอน อาจารย์ทุกสาขาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการวางแผนการสอนมีความจำเป็นมาก ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และในรายข้อย่อย 2 ข้อคือ การจัดลำดับและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชา และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านการปฏิบัติการวางแผนการสอน อาจารย์ทุกสาขาส่วนใหญ่วางแผนการสอนโดยปฏิบัติตามข้อต่าง ๆ ก่อนการสอนบ่อยครั้ง ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีการวางแผนการสอนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นในข้อย่อย 1 ข้อคือ การจัดลำดับและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.9 ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อการสอนต่าง ๆ กับลักษณะการเรียนรู้การสอนในสาขาวิชาที่สอน เมื่อพิจารณารวมทุกสาขาพบว่า สื่อการสอนที่อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความมากที่สุดในแต่ละประเภท คือ

- ประเภทวัสดุและอุปกรณ์กราฟิก คือ กระดานชอล์ค-ไวท์บอร์ด
- ประเภทวัสดุมีรูปทรง คือ ของจริง
- ประเภทวัสดุและเครื่องเสียง คือ เครื่องขยายเสียง
- ประเภทวัสดุและเครื่องฉายภาพ คือ แผ่นโปร่งใส และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
- ประเภทวิธีการ คือ การบรรยาย

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า สื่อการสอนที่อาจารย์แต่ละสาขาเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดในแต่ละประเภทเป็นสื่อการสอนเดียวกับเมื่อพิจารณารวมทุกสาขา ยกเว้นประเภทวัสดุมีรูปทรง อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์เห็นว่าของตัวอย่างมีความเหมาะสมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อการสอนต่าง ๆ กับลักษณะการเรียนรู้การสอนในสาขาวิชาที่สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในสื่อการสอนดังนี้ คือ

- ประเภทวัสดุและอุปกรณ์กราฟิก ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพเขียน โปสเตอร์ และแผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ
- ประเภทวัสดุมีรูปทรง ได้แก่ ของจริง ของตัวอย่าง และของจำลองหรือหุ่นจำลอง
- ประเภทวัสดุและเครื่องเสียง ได้แก่ เทปเสียงและเครื่องเล่นเทปเสียง
- ประเภทวัสดุและเครื่องฉายภาพ ได้แก่ วิดีโอ
- มินิคอมพิวเตอร์หรือไมโครคอมพิวเตอร์
- ประเภทวิธีการ ได้แก่ การสาธิต การทดลองหรือปฏิบัติการ การฝึกงาน การศึกษาแบบอิสระ การศึกษากรณีตัวอย่าง การสอนแบบโครงการ การใช้บทเรียนแบบโปรแกรม และการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ในด้านการใช้สื่อการสอน สื่อการสอนที่อาจารย์ทุกสาขาใช้มากที่สุดในแต่ละประเภท เป็นสื่อการสอนเดียวกับที่อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ยกเว้นประเภทวัสดุมีรูปทรงซึ่งเมื่อพิจารณารวมทุกสาขาพบว่า อาจารย์ใช้ของตัวอย่างมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ก็ใช้ของตัวอย่างมากที่สุดเช่นกัน ส่วนอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ใช้ของจริงมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อาจารย์ต่างสาขากันมีการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในสื่อการสอนดังนี้ คือ

- ประเภทวัสดุและอุปกรณ์กราฟิก ได้แก่ แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ
- ประเภทวัสดุมีรูปทรง ได้แก่ ของจริง ของตัวอย่าง และของจำลองหรือหุ่นจำลอง
- ประเภทวัสดุและเครื่องเสียง ได้แก่ เทปเสียงและเครื่องเล่นเทปเสียง
- มินิคอมพิวเตอร์หรือไมโครคอมพิวเตอร์
- ประเภทวิธีการ ได้แก่ การสาธิต การฝึกงาน การศึกษานอกสถานที่ การศึกษาแบบอิสระ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การศึกษากรณีตัวอย่าง การสอนแบบโครงการ การใช้บทเรียนแบบโปรแกรม และการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการสื่อการสอน

เมื่อพิจารณารวมทุกสาขา อาจารย์มีความต้องการบริการสื่อการสอนดังต่อไปนี้ เป็นอันดับหนึ่ง

- ด้านการผลิตสื่อการสอน อาจารย์ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ในการผลิตให้
- ด้านการจัดเตรียมสื่อการสอน อาจารย์ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดให้มีสื่อการสอนมากพอให้เลือกใช้
- ด้านการใช้สื่อการสอน อาจารย์ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดฝึกอบรมเรื่องการใช้สื่อการสอน

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า อาจารย์แต่ละสาขามีความต้องการบริการสื่อการสอนคล้ายกับเมื่อพิจารณารวมทุกสาขา มีเพียงบางข้อที่อาจารย์แต่ละสาขามีความต้องการในอันดับที่แตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็อยู่ในอันดับที่ใกล้เคียงกัน

อภิปรายผล

1. ประโยชน์ของสื่อการสอน โดยภาพรวมอาจารย์ทุกสาขาเห็นว่าสื่อการสอนมีประโยชน์มากเกือบทุกข้อ ซึ่งคล้ายกับผลการวิจัยของบุญเกื้อ ควรหาเวช (2520:484-490) ชินดา พิทักษ์สฤกษ์ (2523:119) สภาพร ทศวงศ์ (2528:62-65) และชูชาติ แสงประทีปทอง (2530:86) ที่พบว่า อาจารย์เห็นว่าสื่อการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ง่ายขึ้น ช่นประหยัดเวลาในการสอน ช่วยให้ผู้เรียนจดจำบทเรียนได้แม่นยำ ได้รับความสนใจของผู้เรียนได้ดี ส่วนในข้อที่ว่าช่วยให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอาจารย์ทุกสาขาเห็นว่าไม่มีประโยชน์ปานกลาง อาจเป็นเพราะโดยทั่วไปอาจารย์ส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าสื่อการสอนหมายถึงแต่เพียงวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ เท่านั้น แต่ที่จริงแล้วสื่อการสอนยังรวมถึงวิธีการต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการสอนหลายวิธี เป็นวิธีที่ผู้เรียนจะต้องมีการรวมกลุ่มและทำงานร่วมกัน การใช้สื่อการสอนประเภทวิธีการจึงช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาทำที่ในการเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

2. เหตุผลในการใช้สื่อการสอน เหตุผลที่อาจารย์ทั้งสามสาขาใช้สื่อการสอนมีลักษณะเหมือนกันคือ ส่วนใหญ่คือคิดว่าจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือเห็นว่าเพราะบทเรียนนั้นจำเป็นและเหมาะสมที่จะใช้ ซึ่งเป็นเหตุผลทางเองเดียวกับที่อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ใช้สื่อการสอน ดังเช่นผลการวิจัยของ พ.อ.ศักดิ์ดา ประจุกศิลป์ (2528:54-55) ร.อ.ระนอง เจริญศักดิ์ (2527:ง) สภาพร ทศวงศ์ (2528:62-65) จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอาจารย์มีความต้องการจะให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดี และพยายามจะพัฒนาเทคนิควิธีสอนให้ดียิ่งขึ้น เพราะเหตุผลที่อาจารย์ใช้สื่อการสอนส่วนใหญ่เป็นความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง มิใช่เหตุผลที่มีความจำเป็นมาบังคับ

3. สาเหตุที่ไม่ใช้สื่อการสอน สาเหตุใหญ่ที่อาจารย์ไม่ใช้สื่อการสอนคือเห็นว่าเนื้อหาวิชาที่สอนไม่จำเป็นต้องใช้ รองลงมาคือห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ ซึ่งเป็นสาเหตุในทางเองเดียวกับที่เป็นสาเหตุให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ไม่ใช้สื่อการสอนเช่นกัน ดังเช่นผลการวิจัยของ นฤมล บุณยาน (2524:69-70) ร.อ.ระนอง เจริญศักดิ์ (2527:ง) พ.อ.ศักดิ์ดา ประจุกศิลป์ (2528:55) สภาพร ทศวงศ์ (2528:63) อิมจี (Imogie,1980:908-A) และ ลาร์รี่ (Larry,1984:3581-A)

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า สาเหตุใหญ่ที่อาจารย์ทั้งสามสาขาไม่ใช้สื่อการสอน คือสาเหตุเดียวกับเมื่อพิจารณารวมทุกสาขา รองลงมาของสาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์คือ ไม่มีเวลาพอที่จะจัดหาและเตรียมสื่อการสอน และห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ ผลที่พบคล้ายกับผลการวิจัยของ พ.อ. ตักดา ประจุกุลป (2528:55) อีโมจี (Imogie, 1980: 908-A) และลาร์รี่ (Larry 1984:3581-A) ส่วนอันดับรองลงมาของสาขาสังคมศาสตร์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้ำหนักใกล้เคียงกัน คือสื่อการสอนไม่เพียงพอให้ยืมใช้ และห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ ซึ่งเหมือนกับผลการวิจัยของสภาพร ทศวงศ์ (2528:63)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าสาเหตุสำคัญที่อาจารย์ไม่ใช้สื่อการสอน คือเห็นว่าเนื้อหาวิชาที่สอนไม่จำเป็นต้องใช้นั้น อาจเป็นเพราะอาจารย์คงเห็นว่าเนื้อหาวิชาที่จะให้นักศึกษาเรียนนั้น เพียงการบอกเล่าหรือการบรรยายธรรมดาที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนได้แล้ว ส่วนสาเหตुरองลงมาเป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยอยู่มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยยังไม่ได้อำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ในด้านการใช้สื่อการสอนอย่างพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของสื่อการสอน อีกทั้งการจัดบริการสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องใช้งบประมาณมากพอสมควร ซึ่งมหาวิทยาลัยอาจจะยังมีอุปสรรคด้านงบประมาณอยู่

4. หลักเกณฑ์การเลือกสื่อการสอน ในด้านความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความจำเป็นของการเลือกสื่อการสอนโดยใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ อาจารย์ทุกสาขาส่วนใหญ่เห็นว่าการเลือกสื่อการสอนโดยใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ มีความจำเป็นมาก แต่ในด้านการปฏิบัติ อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ใช้หลักเกณฑ์ปานกลาง ส่วนอาจารย์สาขามนุษยศาสตร์ใช้หลักเกณฑ์มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์สาขามนุษยศาสตร์ได้รับความรู้จากการที่เคยเรียนมาเป็นบางวิชาในหลักสูตรมากกว่าอาจารย์อีกสองสาขา ทำให้ถือหลักเกณฑ์เคร่งครัดกว่า อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะสื่อการสอนสำหรับอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มีไม่เพียงพอ อาจารย์สาขาคงกล่าวจึงจำเป็นต้องนำมาใช้ทั้ง ๆ ที่เห็นว่ายังขาดคุณลักษณะบางประการของสื่อการสอนที่ดีก็ตาม

5. การเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอน อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่เห็นว่าการเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอนมีความจำเป็นมาก ส่วนอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่เห็นว่าจำเป็นปานกลาง ในด้านการเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอน อาจารย์ทั้งสามสาขา

ส่วนใหญ่ปฏิบัติปานกลาง ยกเว้นในข้อกำหนดขั้นตอนในการใช้อาจารย์ปฏิบัติบ่อยครั้ง ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์เห็นความสำคัญของการเตรียมการก่อนใช้สื่อการสอนมากกว่าอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ซึ่งเห็นความสำคัญในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์สาขามนุษยศาสตร์ได้เคยเรียนรู้เรื่องสื่อการสอนจากหลักสูตรมามากกว่า จึงทำให้เห็นความสำคัญสูงกว่า ส่วนในสาขาวิทยาศาสตร์ซึ่งมักจะต้องมีการสาธิต การทดลองหรือลงมือปฏิบัติ และมีความเป็นรูปธรรมสูงกว่า ทำให้อาจารย์ต้องระมัดระวังมิให้เกิดความผิดพลาดหรือเกิดอันตราย อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์จึงต้องคำนึงถึงการกำหนดขั้นตอนในการใช้ไว้วางหน้าให้รัดกุม

6. การใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ อาจารย์ทุกสาขาส่งส่วนใหญ่เห็นความจำเป็นของการใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ 5 ประการ (คือใช้ซ้ำอีกถ้าเนื้อหาเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ใช้สื่อการสอนหลายอย่างผสมผสานกัน ใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้นอกเหนือหลักสูตร ใช้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมด้วย และให้ความสนใจต่อผู้เรียนในขณะที่ใช้ด้วย) และใช้สื่อการสอนในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวปานกลาง ยกเว้นในลักษณะที่ให้ความสนใจต่อผู้เรียนในขณะที่ใช้ด้วย อาจารย์ทุกสาขาเห็นว่าจำเป็นมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการใช้สื่อการสอนในลักษณะ 4 ประการแรกเป็นการใช้สื่อการสอนในลักษณะที่เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นมากกว่าการใช้สื่อการสอนแบบธรรมดาที่อาจารย์มักจะใช้กันอยู่ทั่วไป จึงทำให้อาจารย์เห็นว่ามีค่าความสำคัญปานกลาง อีกทั้งการใช้สื่อการสอนในลักษณะ 4 ประการดังกล่าวนี้ต้องใช้เวลา แรงงาน และความชำนาญมากกว่าการใช้สื่อการสอนอย่างปกติธรรมดาทั่วไป อาจารย์จึงปฏิบัติเพียงปานกลาง

7. การปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์เห็นว่าการปฏิบัติในข้อต่าง ๆ หลังจากใช้สื่อการสอนมีความจำเป็นมาก แต่อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์เห็นว่ามีค่าเป็นปานกลาง ส่วนในการปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมอาจารย์ทั้งสามสาขาปฏิบัติปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ปฏิบัติบ่อยครั้ง 2 ข้อ นอกนั้นปฏิบัติปานกลาง อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ปฏิบัติปานกลางทั้ง 5 ข้อ ส่วนอาจารย์สาขามนุษยศาสตร์ปฏิบัติบ่อยครั้ง 3 ข้อ นอกนั้นปฏิบัติปานกลาง ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์เห็นความสำคัญของการปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอนมากกว่าอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านวิชาเฉพาะสาขาที่ตนสอนมาก แต่ไม่ค่อยมีความรู้ด้านวิชาครูหรือวิชาการสอน จึงยังมองไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการสอนดังกล่าวมากนัก

8. การวางแผนการสอน โดยภาพรวมอาจารย์ทุกสาขาเห็นว่าการวางแผนการสอนมีความจำเป็นมาก และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติก็พบว่า โดยภาพรวมอาจารย์ทุกสาขาวางแผนการสอนโดยปฏิบัติตามข้อต่าง ๆ ก่อนการสอนบ่อยครั้ง แต่เมื่อพิจารณาการปฏิบัติเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อาจารย์ทุกสาขปฏิบัติปานกลางคือการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้เรียน และการประเมินความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ผู้เรียน (learner analysis) มากนัก ซึ่งการวิเคราะห์ผู้เรียนนี้ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการสอน (instsuctional system) อย่างหนึ่ง เพราะการวิเคราะห์ผู้เรียนจะทำให้สามารถเลือกใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เหตุที่อาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีการวิเคราะห์ผู้เรียนมากนักอาจเป็นเพราะการวิเคราะห์ผู้เรียนต้องใช้เวลาและข้อมูลพอสมควรซึ่งอาจารย์เองอาจจะไม่มีเวลาและข้อมูลเพียงพอที่จะทำเช่นนั้นได้บ่อยครั้งนัก

9. ความเหมาะสมของสื่อการสอนกับลักษณะการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่สอนและการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ เมื่อพิจารณารวมทุกสาขาและพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อการสอนที่มีความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ตนสอนมากที่สุดในแต่ละประเภท คือ -

- ประเภทวัสดุและอุปกรณ์กราฟิก คือ กระดานชอล์ค-ไวท์บอร์ด
- ประเภทวัสดุมีรูปทรง คือ ของจริง ยกเว้นอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์เห็นว่าของตัวอย่างมีความเหมาะสมเป็นอันดับหนึ่ง
- ประเภทวัสดุและเครื่องเสียง คือ เครื่องขยายเสียง
- ประเภทวัสดุและเครื่องฉายภาพ คือ แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
- ประเภทวิธีการ คือ การบรรยาย

ในด้านการใช้สื่อการสอนชนิดต่าง ๆ พบว่า ทั้งเมื่อพิจารณารวมและแยกแต่ละสาขา สื่อการสอนที่อาจารย์ใช้มากที่สุดคือสื่อการสอนที่อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ยกเว้นประเภทวัสดุมีรูปทรงซึ่งเมื่อพิจารณารวมทุกสาขาพบว่า อาจารย์ใช้ของตัวอย่างมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาแยกแต่ละสาขาพบว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ใช้ของจริงมากที่สุด ส่วนอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ใช้ของตัวอย่างมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์นั้น เนื้อหาวิชามีความเป็นรูปธรรมมากกว่า การให้ผู้เรียนได้สัมผัสจากของจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ชัดเจน และในสาขาวิทยาศาสตร์คงสามารถหาสื่อการสอนที่เป็นของจริงได้ง่ายกว่าในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ซึ่งมีลักษณะ เนื้อหาวิชาเป็นรูปธรรมน้อยกว่า

ผลการวิจัยที่พบนี้คล้ายกับผลการวิจัยของ ชนิตา พิทักษ์สถิตย์ (2523:ง-จ) นกมล บุญยาน (2524:88) บุญเกื้อ คารหาเวช (2520:484-490) วิพร เหลืองวิริยะแสง (2525:114) ร.อ. ระนอง เจริญศักดิ์ (2527:จ) สถาพร ทศวงศ์ (2528:63) เอื้อจิตต์ ลือบุรณะ (2519:132) ชูชาติ แสงประทีปทอง (2530:86) และรัสเซล (Russell, 1981:2454-A) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาจารย์ส่วนใหญ่สอนด้วยวิธีการบรรยาย โดยมีสื่อการสอนประกอบ ทั้งนี้เพราะการสอนแบบบรรยายเป็นวิธีการสอนแบบดั้งเดิมซึ่งยังเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในปัจจุบัน และการสอนแบบบรรยายก็เป็นวิธีการที่สะดวกสำหรับผู้สอน เนื่องจากมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนักเมื่อเทียบกับวิธีการสอนอย่างอื่น ๆ อย่างไรก็ตามอาจารย์ก็ได้ใช้สื่อการสอนอื่น ๆ ประกอบการสอนด้วยซึ่งส่วนใหญ่เป็นสื่อที่ใช้ง่ายและใช้กับการสอนแบบบรรยายได้ดี

สำหรับนักคอมพิวเตอร์หรือไม่ใครคอมพิวเตอร์ อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์เห็นว่ามี ความเหมาะสมปานกลางและใช้ปานกลาง อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์เห็นว่ามี ความเหมาะสมปานกลางแต่ไม่ได้ใช้ ส่วนอาจารย์สาขามนุษยศาสตร์เห็นว่ามี ความเหมาะสมน้อยและไม่ได้ใช้เช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยเอกชนยังนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อ การสอนน้อย และคอมพิวเตอร์ก็ยังมีราคาแพงหากจะนำมาใช้เป็นสื่อ การสอน อาจารย์จึงมีความ เห็นและการใช้ในลักษณะดังกล่าว

เป็นที่น่าสังเกตว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์เห็นว่าการทดลองหรือปฏิบัติการมีความ เหมาะสมมาก แต่อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เห็นว่ามี ความเหมาะสมปานกลาง ทั้งนี้จะเป็นเพราะในสาขาวิทยาศาสตร์มีลักษณะวิชาที่สามารถทดลองหรือลงมือปฏิบัติให้เห็นได้ โดยรวดเร็วกว่าอีกสองสาขา ซึ่งบางครั้งไม่อาจจะทดลองให้เห็นผลได้โดยรวดเร็ว อีกประการ หนึ่ง คือ ค่าเฉลี่ยการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ของอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์โดยส่วนใหญ่จะมีค่าสูง กว่าค่าเฉลี่ยการใช้สื่อการสอนของอาจารย์สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งแตกต่างจาก ผลการวิจัยของอับดี (Abdi, 1981:2448-A) ที่สรุปว่า อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและ สังคมศาสตร์มีการใช้สื่อการสอนมากกว่าอาจารย์ในสาขาศิลป์ภาษา ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะ ลักษณะเนื้อหาวิชาในสาขาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเป็นรูปธรรมและเกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของ ทำให้อาจารย์สามารถเลือกหาสื่อการสอนมาใช้ได้มากและสะดวกกว่าอาจารย์อีกสองสาขา ดังกล่าว

10. ความต้องการบริการสื่อการสอนที่อาจารย์ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดให้

10.1 ด้านการผลิตสื่อการสอน อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ในการผลิตให้เป็นอันดับหนึ่ง แต่อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ต้องการเป็นอันดับสอง ส่วนการให้มหาวิทยาลัยจัดฝึกอบรมในเรื่องการผลิตสื่อการสอน อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ต้องการเป็นอันดับหนึ่ง แต่อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ต้องการเป็นอันดับสอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสภาพร ทศวงศ์ (2528:65) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีความรู้ด้านสื่อการสอนไม่เพียงพอที่จะผลิตสื่อการสอนเองได้ และยังขาดแคลนปัจจัยในการผลิตสื่อการสอน

10.2 ด้านการจัดเตรียมสื่อการสอน อาจารย์ทุกสาขาต้องการให้มีสื่อการสอนมากพอให้เลือกใช้ เป็นอันดับหนึ่ง อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ต้องการให้มีบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่สะดวกต่อการค้นหาเป็นอันดับสอง แต่อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ต้องการให้มีวิธีการยืมและคืนสื่อการสอนที่สะดวกรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยยังมีสื่อการสอนให้อาจารย์ยืมใช้น้อยเกินไป และวิธีการยืมสื่อการสอนยังไม่สะดวกเท่าที่ควร

10.3 ด้านการใช้สื่อการสอน อาจารย์ทุกสาขาต้องการให้จัดฝึกอบรมเรื่องการใช้สื่อการสอนเป็นอันดับหนึ่ง และมีเจ้าหน้าที่สำหรับแนะนำและช่วยเหลือในการใช้สื่อการสอนเป็นอันดับสอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิการ์ พงษ์สนิท (2523:109) นกมล บุณยาน (2524:122) บุญเกื้อ ควรหาเวช (2520:484-490) บุญยง เกี่ยวการค้า (2514:101) วิเชียร นิตยะกุล (2513:83-84) สมสมัย พลอินดา (2529:34-35) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ส่วนใหญ่คิดว่าตนเองยังใช้สื่อการสอนไม่ค่อยเป็น จึงอยากได้ความรู้เพิ่มเติม และสื่อการสอนบางอย่างอาจจะยุ่งยากเกินกว่าที่อาจารย์จะควบคุมการใช้ด้วยตนเอง จึงต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้สื่อการสอน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่พบทั้งหมดนี้เป็นผลการวิจัยในลักษณะภาพรวมของมหาวิทยาลัยเอกชนที่ทำการศึกษาดังนั้นในส่วนรายละเอียดบางอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัยอาจจะแตกต่างกันไปจากผลการค้นพบนี้บ้าง ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ในแต่ละมหาวิทยาลัยนั้น ๆ เอง

ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชน

1. ควรจัดการฝึกอบรมอาจารย์ในเรื่องเทคนิคการสอน การผลิต และ การใช้สื่อการสอน
2. ควรปรับปรุงวิธีการให้ยืมและคืนสื่อการสอนให้สะดวกรวดเร็ว และอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน
3. ควรปรับปรุงห้องเรียน หรือห้องบรรยายให้มีความสะดวกและ เหมาะสมต่อการ ใช้สื่อการสอนมากกว่าปัจจุบัน
4. ควรขยายขอบเขตการบริการสื่อการสอนของหน่วยบริการสื่อการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นทั้งในด้านการปริมาณและ ชนิดของสื่อการสอน
5. มหาวิทยาลัยควรตระหนักถึงความสำคัญของสื่อการสอน และ จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ให้พอเพียง
6. ควรมีการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกันเอง และกับมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านการพัฒนาการใช้สื่อการสอน
7. ควรนำเอาผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์มาใช้ในการพิจารณาความดีความชอบของอาจารย์ให้มากกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาถึงผลการใช้สื่อการสอนต่อการเรียนการสอนในสาขาต่าง ๆ
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของหน่วยบริการสื่อการสอนที่อาจารย์ในสาขาต่าง ๆ ต้องการ และลักษณะการใช้สื่อการสอนของอาจารย์สาขาต่าง ๆ
3. ควรมีการศึกษาถึงสถานภาพ ความต้องการ และความคิดเห็นทั้งของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอนในมหาวิทยาลัยเอกชนแต่ละแห่ง